8e JAARGe. №. 310.

OOSTPOST

SOERABAYASCHE COURANT

Prijs der Inteekening.
Voor Soerabaya ℔ jaar ƒ 24.– ℔ halfjr ƒ 12.– ℔ maand ƒ 2.–
„ Java. „ do. „ 30.– „ do. „ 15.–
„ Buitenb. „ do. „ 36.– „ do. „ 18.–
„ Europa. „ do. „ 50.–
De OOSTPOST verschijnt dagelijks met uitzondering van den Zondag.

VRIJDAG 28 DECEMBER 1860.

Prijs der Advertentiën.
De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld,
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.
Voor doorloopende annonces kunnen schikkingen worden getroffen.

EEN DAG IN DE RESIDENTIE.

VERHAAL VAN JONAS,
medegedeeld door J. J. Cremer.
(*Vervolg.*)

Al aanstonds had ik vermoed dat het lieftallige meisje niet tot den stand behoorde waartoe ik de weduwe rangschikken mogt. Een blik in het vertrekje geworpen bragt mijn vermoeden tot zekerheid. Het kamertje, waarschijnlijk van dezelfde afmeting als dat van den koorzanger, droeg, bij sporen van netheid en orde, tevens het kenmerk van den behoeftigen staat der bewoonsters. In een bedstede waarvan de gordijnen ten deele geopend waren, sliep een doodsbleeke vrouw van omstreeks veertig jaren; niet verre van die bedstede zat een oud ineengedoken moedertje, och zoo mager zoo broodmager en gerimpeld; over een bruin katoenen jakje had ze een geel-graauwen omslagdoek geslagen; haar linker been, waarover een roodachtige deken hing, lag regt voor haar uit op een stoel, en de dorre vingers van haar regterhand spreidden zich, bij onze aannadering, boven de plek uit die de gekwetste moest zijn, als zocht zij de pijnlijke plaats voor elke mogelijke vernieuwde beleediging te vrijwaren. Ja, al dekte ook slechts een eenvoudig kleed de ranke gestalte der schoone die mij te woord had gestaan, het was zonder eenigen twijfel dat zij tot een meer bevoorregten stand behoorde en hier slechts gekomen was, om die arme hulpbehoevende vrouwen eenigen bijstand te verleenen. Wat was ze schoon! — Toen zij het oog op mij rigtte en met een vriendelijken blik te verstaan gaf, dat ik de oude vrouw maar eens toe moest spreken, toen was het alsof ik door dien blik gansch en al geëlektriseerd werd, en sloeg ik mijn oogen op de arme oude, en gaf haar den brief, en zeide heel zachtjes: „Van uw zoon, jufvrouw, hij is zeer wel en laat u vriendelijk groeten."

Het bleek al spoedig dat de oude ziel wat doof — zoo als ik later bemerkte wat erg doof was:

„Ja, ja, Goddank, heel wel," fluisterde de vrouw, terwijl zij met haar regterhand het been bleef beschermen en met de andere den gretig aangenomen brief op een grooten afstand van haar gezigt hield, ten einde — nog zonder bril — het adres te kunnen lezen. Iets later: „Van Hendrik, wel, wel die goeije Hendrik! zie maar dat ie de ouwe sloof niet vergeet, en anders — gunstige goedheid, een jong mensch zoo als Hendrik in dienst, zou zoo iets niet kwalijk te nemen zijn."

Ik schatte den zoon — het jonge mensch — nog een paar jaren ouder dan de bleeke vrouw die daar in de bedstede lag.

„Die goeije Hendrik!" herhaalde het vrouwtje en — terwijl ik de zwarte lokken die à l'enfant rondom den hals en de welgevulde schouders dier andere golfde van zeer nabij te zien kreeg, zag ik meteen hoe de fijnste en blankste handjes ter wereld zich repten om den brief voor die oude los te knippen. Och welke handjes! Inmiddels zag de oude naar mij op, en zeide: „ Ik dank u heerschap, ik dank u dat gij den brief voor mij hebt meê gebragt, want die brieven zijn duur en er zijn al twee brieven van Hendrik, met iets er in, zoek geraakt; de jufvrouw beneden zegt dat de post ook zoo slecht is, en dat ik niet denken moet dat zij ze heeft aangenomen. Wie zou dat ook denken! maar zóó is het al heel secuur want zie" — en zij haalde de beide couponnetjes uit den brief te voorschijn —„daar heeft die goeije jongen voor de ouwe sloof en zijn zuster alweêr iets uitgespaard. Gunstige goedheid! Ik dankje wel vriendelijk heerschap, en u ook jufvrouw Anna...." Daarop wende zij het hoofd tot de kranke en sprak, heel zachtjes „Claartje een brief van onzen Hendrik." Ik geloof dat de zieke de oogleden even opsloeg en de oude las nu, ofschoon voor zich zelve, toch verstaanbaar met een ontroerde stem:

Lieve Moeder!

Daar ik gelegenheid heef met een vriend van de Majoor, zoo schrijft ik u deze brief dat ik nog fris en gezond ben, verhoope zulks ook met u het geval zal wezen als evenzeer dat Claar, die hiernevens de groetenis ook van de Kerporaal Jasse heef, weêr aan de beter hand hand mag zijn, ware het anders zoude mij van harte leed doen omdat Claar bij me wete altijd een beste meid ook voor uwe geweest is, en *om uwe* niks van de kerporaal Jasse heef willen af weten. Een mens moet een mens helpen en bename vooral een kind zijn ouwer, want je bloed is je naaste daar heb je het voor, dat denkt Claar ook. Alzoo heb ik ook een mier aan den draak waar er een hoel voor in de prevoos komen en spaar ik de centen liever dat uwe daar eens vlees of ievers anders voor koopen kunt; zoo heef ik nu het nevens gaand weêr opgespaard en zend u wat een mens al niet doen zou als de brieven niet teregt komen,

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

VERTREKDAGEN DER STOOMBOOT

OENARANG.

Gedurende de maand December, wind en weder zulks toelatende.

Van **Batavia** naar **Samarang** en **Soerabaya** den 12 en 30 December.

Van **Samarang** naar **Soerabaya** den 15 December.

Van **Soerabaya** naar **Samarang** en **Batavia** 4 en 19 December.

Van **Samarang** naar **Batavia** 6 en 21 December.

Informatien bij

de agenten,

(1935) **ADAM & CO.**

PRINS VAN ORANJE,

VOORGENOMENE REIZEN IN DECEMBER & JANUARIJ.

SOURABAYA. aankomst.	SOURABAYA. verblijf.	SOURABAYA. vertrek.	SAMARANG. aankomst.	SAMARANG. verblijf.	SAMARANG. vertrek.	BATAVIA. aankomst.	BATAVIA. verblijf.	BATAVIA. vertrek.
								18 Dec.
			19	20/22	23			
24	25/26	27	28	29	30	31 Dec.	1/5 Jan.	6
			7	8/9	10			
11	12/13	14	15	16/17	18	19	20/23	24
			25	26/28	29			
30								

SOERABAYA 12 *December.*

MAJOR MATZEN & CO.

(2012)

HET STOOMSCHIP PADANG.

Kapitein GUYOT,

vertrekt regtstreeks naar **Batavia** op *Dingsdag den 1sten Januarij* 1861.

Adres bij

(2116) **W. CORES DE VRIES.**

VERTREK VAN SCHEPEN.

VOOR PASSAGE NAAR NEDERLAND

Wordt aangeboden, het voor passagiers uitmuntend en comfortabel ingerigt Nederlandsch schip

CORNELIA HENRIETTE,

KAPT. K. C. DE VEER,

varende een bekwaam Geneesheer, en tegen einde der volgende maand van den Oosthoek te vertrekken.

Nadere informatien bij den Gezagvoerder in het Marine Hotel of bij

De Agenten,

(2111) **FRASER EATON & CO.**

PASSAGE NAAR NEDERLAND.

Wordt aangeboden met het snelzeilend en voor den overvoer van passagiers bijzonder doeltreffend ingerigte Nederlandsche schip

BROEDERTROUW,

KAPITEIN G. ROTGANS.

Deze bodem vaart een geëxamineerden doctor, zal tegen einde Januarij vertrekken en kan aan familiën en afzonderlijke personen ten zeerste aanbevolen worden.

Nadere informatiën bij den gezagvoerder in *'t Java Hotel* en bij

De Agenten,

(2112) **E. TEN BRINCK & CO.**

Een theoretisch en praktisch gevormd jong mensch wenscht gaarne als

MACHINIST

op een

ETABLISSEMENT of SUIKERFABRIEK

geplaatst te worden, kunnende gunstige getuigschriften produceren, letter **F. M.** (2119)

Aan sollicitanten wordt ter vermijding van veelvuldige correspondentie bekend gemaakt, dat in de betrekking van administrateur adres Lett. **H.** Postkantoor Pekalongan, **is voorzien.** (2110)

Een jong geëxamineerd ONDERWIJZER zoekt eene plaatsing bij eene familie ter opleiding van kinderen. Franco brieven Lett. **X.** bureau *Oostpost.* (2101)

De Heer **E. F. A. BERGMANN** heeft onze *generale volmagt.*

SAMARANG 1 *Januarij* 1860.

(2114) **JACOBSON & CO.**

JAVA BODE — BATAVIASCH HANDELSBLAD.

Geabonneerden op een dezer bladen, of ook op de *maileditie* van laatstgenoemd blad, gelieven den abonnements prijs voor het aanstaande jaar, tijdig aan ons af te dragen, ten einde staking in de toezending te voorkomen.

De correspondenten voor bovengenoemde bladen te Soerabaya,

(1977) LE ROY & CO.

Bij de Agenten te Soerabaija

VAN DE

OOST-INDISCHE ZEE EN BRAND-ASSURANTIE MAATSCHAPPIJ.

gevestigd te Batavia,

is thans gelegenheid tot het onmiddelijk verzekeren tegen gevaar voor Zee en Brand.

SCHIMMELPENNINCK & CO.

(1214) *Agenten.*

COLEMAN'S EUROPEAN AND AMERICAN HOTEL.

Point de Galle.

De ondergeteekenden, gedurende eenige dagen in bovengenoemd HOTEL gelogeerd geweest zijnde, verklaren op verzoek van den eigenaar aldaar zeer naar hun genoegen te zijn geweest, en zoowel tafel, als bediening en zindelijkheid, niets te wenschen overliet.

DE KOCK.
J. GROLL.
L. KNIFFLER.

(1853) J. F. VAN LEEUWEN.

VEREENIGING VAN ASSURADEUREN TE AMSTERDAM.

De ondergeteekenden hebben de eer belanghebbenden te berigten, dat zij door de vereeniging van Assuradeuren te Amsterdam benoemd zijn tot agenten voor *Soerabaija* en omliggende plaatsen, en zij deze benoeming aangenomen hebben.

Schepen en goederen verzekerd te Amsterdam, zijn bij beschadiging aan het toezigt van het agentschap onderworpen, en worden belanghebbenden, in het belang van die het aangaat, uitgenoodigd bij zeeschade dadelijk kennis te geven aan

De agenten voor Soerabaija en omliggende plaatsen van de Vereeniging van Assuradeuren te Amsterdam.

(1681) P. KERVEL & CO.

Het **IJS** alhier uitverkocht zijnde, zoo kunnen degenen die nog in het bezit zijn van IJSKAARTJES, deze inwisselen tot ultimo dezes jaars aan het COMMISSIEHUIS van

(2100) **A. H. DEFLEMAN.**

De ondergeteekenden alhier eenen

HOUT-HANDEL

opgerigt hebbende, bevelen zich aan voor de levering van alle mogelijke HOUTWERKEN, geschikt voor huis- en scheepsbouw.

SOERABAYA, **ZANTHUIS & CO.**

30 *October* 1860. (1847)

TE KOOP OF TE HUUR

Een steenen **HUIS** met steenen **BIJGEBOUWEN.**

Te bevragen bij de uitgevers van dit blad.

(2055)

Per *KAAP HOORN*

ONTVANGEN

100 vaatjes **EXTRA PUIKE** DELFTSCHE GRASBOTER van het gerenommeerde merk J. PEEK & ZOON.

(2121) D. MAURITZ MARTENS.

BIJ LEROUX & CO,

OP NIEUW ONTVANGEN:

Groote en kleine blikken **Saucijs de Bologne** in reuzel.

Patés de foie d'oies en **de foie gras truffés,** in kleine en groote blikken.

Champignons.

Truffels.

Sardijntjes.............. } Per kist en

Petits pois au beurre. } „ blik.

Engelsch-Lans- en **Rendorp's Haantjesbier.**

Madera No. 1.

Muscaatwijn.

St. Eulalie, Dégères Pauillac en andere **tafelwijnen.**

Vruchten op water en **brandewijn** merk Teijssonneau.

Rijnwijn, von Dem! Moselblümchen enz.

Champagne duc de Montebello, Veuve Cliquot enz.

Fransche **kurken** in zakken van **1000** stuks.

Stopflesschen van verschillende grootte.

Echte H&S **Eau de Cologne** in kistjes van 3 flacons.

Maraschino.

Fockinck's Likeuren.

Zuren enz. enz. (2105)

---

waar de Mejoor geen begrip van heef, maar nu met de vriend van de Mejoor is daar geen zwarigheid bij. Ze zeggen dat wij na Terneuze zullen, daar verdraai ik mijn hand niet om, alleen dat ik dan weijer van u af ben, maar, als er ies is lieve Moeder dan zou ik wel met verlof kenne gaan en schrijf dan maar met de gezwinde pas want 'n mens moet een mens helpen, en bename zijn eigen bloed. Nieuws heef ik niets als dat de kernel z'n eigen zoon de luitenant kamer arres heef gegeven, van wegens dat hier de heertjes in stad een grofjasserij hebben, en de kernel blieft daar niet van thuis. Nu God zegen je beste, ouwe Moeder, vooral de complementen van de Mejoor en Mevrouw, en even vanselijke aan Claartus en vooral de beterschap. Nu eindig ik met de pen maar niet met het hart en teeken deze met eigen bloed uw eeuwig liefhebbende zoon

Hendrik.

P.S. Ook vooral aan jufvrouw Anna de complementen, als dat ik haar bedank voor wat ze aan Uwe en aan Claar doet, dat is een engel!

Terwijl de oude vrouw den laatsten regel van dien brief en het postscriptum met moeite ten einde bragt, stonden haar de tranen in de goedige oogen; op het bleeke gelaat der dochter had zich in den aanvang een pijnlijke trek vertoond, doch allengs was een glimlach daarvoor in de plaats gekomen, maar toch een droevige glimlach. En zij — de lieve met dat fijne gezigtje en die heerlijke lokken — bij de laatste woorden van het postscriptum had zij haastig het hoofdje omgewend maar — ik zag haar evenwel in den kleinen spiegel, en zij bloosde; zij zag ook *mij* in den spiegel; 't was een raar oogenblik toen we elkander zoo in den spiegel zagen.

„Ja ja, mijn beste Hendrik heeft gelijk," hakkelde de oude vrouw, „jufvrouw Anna is een engel voor ons, en wat wij aan haar en haar heele familie verpligt zijn, dat zal de goede God haar in de eeuwigheid vergelden."

Mijn innige overtuiging zeide mij steeds dat het eeuwige leven, zoo al niet vroeger, dan toch zeker reeds op deze aarde een aanvang heeft genomen, en terwijl de oude vrouw haar zegenwensch uitsprak, verlevendigde zich eensklaps dat denkbeeld krachtdadig in mijne ziel. En ik zag hoe jufvrouw Anna met een bevallige handigheid de kranke haar medicijn deed gebruiken — de zieke bezat de kracht niet om zelve het kopje aan de lippen te brengen. Mij dunkt zij nam het, dewijl de lieve Anna haar bediende, want, dat trekje om hare lippen — 't kon geen glimlach genoemd worden — beteekende wel: Ik ga sterven en tegen den dood is geen kruid gewassen. Ja, dat moest ze wel meenen en toch, wat lag ze kalm — ik vermoedde wel *waarom* en later is dat vermoeden bevestigd geworden: Die arme zieke behoorde tot de onnoozelen — zoo als men ze, reeds in de dagen waarvan ik spreek, wel eens geliefde te noemen — tot de onnoozelen, die zoo moedig den dood te gemoet gaan dewijl ze het woord van den eenigen order de menschen gelooven: dat 's menschen geest niet te dooden, maar voor een eeuwigheid bestemd is; tot de onnoozelen die daarbij nog gaarne letten op de stemmen der natuur, wanneer de rijkgeladen graanhalmen daar ruischen op den akker: Herkent gij in ons den nietigen korrel die in de aarde werd begraven....? wanneer het gansche rijk der natuur daar roept en verkondigt: Uit het geringe ontstaat het meerdere; wanneer de werelddeelen over breede wateren u tegenjuichen: Even als de Schepper den mensch het oog gaf om te zien, zoo plantte Hij in aller boezem het geloof aan onsterfelijkheid.

Ja, later vernam ik dat de vrouwe wier krankbed, weldra haar sterfbed zou worden, tot die eenvoudigen behoorde die den menschelijken geest een nog verhevener schepping achten dan het menschelijke ligchaam; die in zijn voordurend streven naar het betere een waarborg vinden voor een hoogere bestemming dan de aardsche, en zich ongaarne zien gerekend tot dezulken wier leere het is: Niets gaat er verloren in de schepping niets, dan: — het voortreffelijkste — de menschelijke geest.

Wij bemerkten dat er zich bij het lezen van Hendriks brief een pijnlijke trek op het gelaat der zieke vertoonde; later heb ik eerst regt begrepen waaraan hij zijn oorsprong ontleende:

De korporaal Jasse — een braaf en knap soldaat had haar indertijd zijn hand en zijn hart aangeboden, doch haar tevens meer willen ontnemen dan hij door trouwe liefde terug konde schenken het geloof aan het voortleven van den geest tot een eindelooze volmaking. Neen dat voortleven van den geest, ook na den dood *op aarde,* dat blijven in de herinnering bij de nakomelingschap, neen ook *dát* zou vergankelijkheid zijn: de geest was eeuwig. (*Wordt vervolgd.*)

NEDERLANDSCH INDIE.

SOERABAYA, den 28sten December 1860.

Aangekomen Passagiers.

Met het stoomschip *Prins van Oranje*, de heer C. J. Batten.
Met het stoomschip *Palembang*, de heeren A. Griffin, J. Woutelaars, J. H. Erap, F. de Mulder, M van Sem, J. Bekbergen en M. H. Vrij.

— Op den 23sten dezer is eene javaansche vrouw uit dessa Kedjawan Poetih, welke op weg was om hout te halen naar de tambak, door den bliksem getroffen en op de plaats dood gebleven. Het lijk was van af het regter oor tot geheel het regter benedenlijf sterk verzengd.

ALGEMEEN OVERZIGT.

van den specialen correspondent van den Oostpost.

BINNENLAND.

'S GRAVENHAGE 9 *November.*

(*Vervolg.*)

Nog uitvoeriger was de gedachtenwisseling bij het budget van kolonien.

Meer dan ooit heeft daarbij de zamenstelling van het leger in Indie een onderwerp van beraadslaging uitgemaakt. Nog waren bij het onderzoek van dit hoofdstuk de jongste onrustwekkende en naar men hoopt overdreven berigten van muiterij en zamenspanning niet aangebragt. Maar vroegere tijdingen gaven reeds aanleiding tot bezorgdheid, en waren als voorboden der latere gebeurtenissen, die sedert eenige dagen zoo vele gemoederen met kommer vervullen.

Enkelen hadden van den aanvang gewaarschuwd tegen het opnemen in de gelederen van het Indisch leger van zoo vele vreemde huurlingen, meest uitvaagsel van verschillende natien, weggeloopen of weggezonden soldaten, door het lokaas van hooge handgelden verleid wier laatste toevlugt het werf-dépôt is. Buiten eenigen anderen band tot Nederland of zijne kolonien dan dien de soldij voor het oogenblik medebrengt, slaat de woelzieke avonturier, uit louter moedwil of zelfverveling, tot opstand over; doch middelerwijl, worden de teederste belangen van Indie bedreigd. Wat moet op de inlandsche bevolking de indruk zijn van afval en verraad te midden der krijgsmagt, bestemd om het gezag te schragen? Een treffend voorbeeld van de laatste jaren heeft in Britsch Indie geleerd, hoe ligt de vonk, die altoos onder de asch smeult, tot eene vernielende vlam wordt aangeblazen. Zoo daar de ontembare geestkracht, de moed en zelfverloochening, de stalen wil van een groothartig volk de Europesche meerderheid over de Asiaten glansrijk hebben gehandhaafd, men kan daarbij niet vergeten tot welken duren prijs die zegepraal, eenig in de wereldgeschiedenis, door de overwinnaars is gekocht. Nederland zou, met gelijke volharding en energie, de middelen tot zoodanige inspanning ontberen. Wat wij vermogen tot afwering of tempering van een mogelijk onheil, heeft velerlei beschouwingen uitgelokt.

Eenparig was men van gevoelen, dat het doel zijn moet versterking van het Nederlandsch bestanddeel in het Indisch leger. Ofschoon men niet ontkende de bezwaren, welke de bereiking van dit doel in den weg staan: gehechtheid van den Nederlander aan zijn geboortegrond, weinig ingenomenheid met krijgsmansleven en bedrijf, het gering aantal beschikbare manschappen, enkele bepalingen van ons burgerlijk wetboek, en vooral art. 185 der grondwet. Maar niettemin bestonden er voorbeelden van opgewekten zin om in de kolonien te dienen, zoo als b. v. in 1848 als een gevolg der Balische expeditie. Bij billijke tegemoetkoming van het Departement van Kolonien zouden tot aanvulling der leemten toch vrijwilligers voor de dienst in Nederlandsch Indië te vinden zijn; voorts wilde men een wetsontwerp op de nationale militie en des noods herziening van art 185 der grondwet. Al die gevoelens werden echter door *enkele* leden voorgedragen en bleven niet zonder tegenspraak. Anderen achtten het noodzakelijk dat een grooter aantal nederlandsche officieren tijdelijk naar Indië gezonden wierd, voor zoover zij zich vrijwillig aanbieden of anders tijdelijke uitzending, waardoor niet alleen zou worden voorzien in het aldaar steeds bestaand incompleet van officieren, maar tegelijk kon deze maatregel een middel zijn voor onze officieren om althans eenige ervaring in oorlogszaken op te doen.

Met het oog op de zamenstelling en het incompleet van het indisch leger, is door enkele leden eene waarschuwing uitgesproken tegen de politiek van *uitbreiding*, die laatstelijk in onze Oost-Indische bezittingen schijnt gevolgd te worden. Wanneer vroeger, in dagen van kalmte en rust, een enkel lid zich verstoute om het hoog belang der buitenbezittingen aan te toonen, die jaren lang verwaarloosd en als vergeten werden, — was de teregtwijzing gereed: de regering moet steeds zorgen hare krachten niet te versnipperen en overal de rust en orde te bewaren. Thans schijnen de rollen verwisseld; en men zou soms geneigd zijn te gelooven, dat de tegenwoordige landvoogd ook in dit opzigt zijne tegenstanders ontwapenen wil door overdrijving van hun stelsel.

Tot zoo ver de hoofdinhoud van het rapport op dit punt, hetgeen in verband tot de gebeurtenissen en correspondentiën uit Java, thans in bijna alle dagbladen stof tot polemiek geeft.

Met belangstelling worden de regeringsantwoorden op deze beschouwingen tegemoet gezien. Overigens is men het vrij algemeen eens dat van den tegenwoordigen minister geene afdoende maatregelen meer zullen kunnen uitgaan. Zijne positie tegenover de tweede kamer en de openbare meening is na al het gebeurde onhoudbaar. Er verschijnt geen officieel stuk dat op de Oost betrekking heeft, of zijne terugneming der O. I. comptabiliteitswet, zijne uitlegging aan art. 56 van het regeringsreglement, in een woord zijne aansluiting aan de koloniale reactie-partij wordt hem in ronde, krachtige bewoordingen onder het oog gebragt, en men weet niet wie van beiden, op dit oogenblik, hij of de heer van Hall de meeste impopulariteit geniet. Reeds in mijn vorigen heb ik gewezen op de gewigtige politieke strekking van het algemeen verslag der kamer over het *geheel* van het budget en het scherp afkeurend oordeel daarin geveld over den oorsprong, de zamenstelling en den werkkring van het tegenwoordig kabinet en vooral over den minister-president en den minister van kolonien. Gaandeweg zijn nu ook in de laatste veertien dagen de verslagen nopens de overige hoofdstukken verschenen, en zij behelzen een overgroot aantal bezwaren tegen sommige derzelve, speciaal tegen de budgetten van binnenlandsche zaken en oorlog; voorts vindt men daarin de uiteenzetting onzer algeheele afhankelijkheid van de koloniale bijdragen, het gemis aan hervorming van ons belastingsstelsel, de opdrijving der gewone uitgaven, door gemis aan pligtmatige zuinigheid; de niet aanbieding van lang verwachtte of lang beloofde wetten van hoog materieel of intellectueel belang; enz.

Ziedaar als 't ware slechts bij vingerwijzing, het tal van grieven tegen het ministerie in 't algemeen, of sommige ministers in 't bijzonder, dat, gevoegd bij de groote antipathie tegen de beginselloosheid en wispelturigheid van den heer van Hall en de zwakke toegeefelijkheid van den heer Rochussen, volkomen wettigen wat ik u in mijn vorigen schreef: dat wij verkeeren in een gespannen toestand, waaraan spoedig op de eene of andere wijze een einde dient te komen. Het eenige ministrieel orgaan dat ook hier te lande zijn afhankelijk bestaan voortsleept, de *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode*, onder dezelfde redactie als de *Nederlandsch-Indië*, en dus ook uitmuntende door dezelfde polemiek van personaliteiten, spuwt vuur en vlam tegen de kamer en de pers, gelijk hij het vroeger in soldij der oppositie deed tegen van Hall, Rochussen en de partij, die hem nu weder *gebruikt*. Men dreigt daarin met ontbinding en wat niet al, en geeft zich het belagchelijk air alsof het lot van Nederland en kolonien afhankelijk zou zijn van de eerzucht of het portefeuill-belang van eenige ministers, die na herhaalde blijken van politieke afkeuring en wantrouwen te hebben ontvangen, de ministeriele verantwoordelijkheid in dien zin opvatten van de bekende ironie van een onzer vroegere meest scherpzinnige afgevaardigden, namelijk: dat een ministerie dat niet *verkiest* heen te gaan nog al lang kan blijven zitten. Aardig is dan ook de plaat in de jongste aflevering van den *Spectator*.

Begrijp, het nieuw gebouw voor het departement van kolonien is genoegzaam geheel afgebouwd, (en vrij leelijk ook). De heer Rochussen staat er voor, en beziet het met naauwkeurigheid, met zelfvoldoening met Sehnsucht zou men zeggen. En wat is het onderschrift? De bekende bijbeltekst nopens het beloofde land: „ende ik heb u alle dese dingen laten sien, edoch gij en sult er niet inkomen."

Van hoog gewigt is dan ook om ons meer bijzonder tot de koloniale onderwerpen te bepalen het verslag der afdeelingen van de kamer over het XI de hoofdstuk (dep. van kolonien.)

De aanhef vooral over het geheele regeringsstelsel in Indie is wel der moeite waardig hier in zijn geheel ingelascht te worden. Men begint met er op te wijzen dat de velerlei gelegenheid tot bespreking van koloniale politiek, die de jongste tijd aanbood, en de overweging naar aanleiding dezer begrootingswet van menig bijzonder onderwerp van beheer, de leden van algemeene beschouwingen veelal terughield! Toch waren er onder hen die aan de beraadslaging in de afdeelingen deel namen, die, zoo zij zich onthielden van *wijdloopige* bespiegelingen over het in Oost-Indie gevolgd regeringsstelsel en wat daarmede in verband staat, niet geheel onopgemerkt wilden laten, wat te dien aanzien van regeringswege werd vooropgesteld. De minister van kolonien schrijft, in de redevoering waarmede hij de eerste vergadering der staatscommissie tot onderzoek der remise-rekening van 1858 opende, de aanzienlijke directe en indirecte voordeelen, die het moederland uit Oost Indie trekt, aan de werking der koloniale instellingen toe; de minister van financien vermaande bij de aanbieding der staatsbegrooting voor 1861, tot behoud van den staat van zaken, die zoo gelukkige uitkomsten oplevert.

Voorzeker, zegt nu het rapport, de koloniale instellingen, gelijk ze behoorden te bestaan, geworteld in de nederlandsche, ontwikkeld tot een stelselmatig geheel, in den geest die de kiemen daarvan strooide, zouden tot bestendiging en bevordering van den bloei der rijke gewesten aan gindsche zijde des oceaans en van dien onzes vaderlands veel kunnen bijdragen; maar, hier niet ontwikkeld, elders niet toegepast, of althans niet toegepast in den geest die ze schiep, hoe zouden de koloniale instellingen, zoo als wij die nu kennen, voordeelen, directe of indirecte, verzekeren? En mogt men twijfelen aan de waarheid van het beweren, dat de koloniale instellingen, die behoorden te bestaan, niet zijn ingevoerd, of, ten halve gevestigd, niet zijn ontwikkeld, men denke eenerzijds aan den staat van zaken in West-Indie, anderzijds aan dien in de bezittingen in den oosterschen Archipel. *Dáár* een verouderd regeringsstel-

sel, volslagen gemis aan wetten en regtsinstellingen, evenredig aan den tegenwoordigen toestand eener beschaafde maatschappij, jaarlijks stijgende tekorten; *hier* een bestuur zonder de noodige zelfstandigheid, gebrekkige uitvoering van het regeringsreglement; *overal* slecht geregeld financieel beheer, en aan het hoofd der zaken de minister van koloniën, oppermagtig beschikkende over de schatten, 's lands eigendom, die Oost-Indie afwerpt.

Zijn *dat* de instellingen, die onschatbare voordeelen aan het vaderland verzekeren?

Is *dat* de staat van zaken, waarborg van zoo gelukkige uitkomsten, welks instandhouding aan de wijsheid en het doorzigt der vertegenwoordiging wordt aanbevolen?

Maar is het dan ondenkbaar, dat bij klimmende eischen aan de schatkist, hetzij ter verdediging, hetzij ter materieele ontwikkeling der overzeesche gewesten — eischen, welker bevrediging eeniglijk van den wil des ministers afhangt — bij gevoelige daling van prijzen welligt, de bron, die nog zoo mild vloeit, zal verdroogen? Nooit, meenen de leden die zoo spraken, kan een toestand van *onzekerheid*, een toestand door *willekeur* beheerscht, waarborgen van welvaart schenken.

Zoo mogen wij dan erkennen, terwijl wij ons dankbaar verheugen in de zegeningen die de kolonien nog jaarlijks over het moederland uitstorten, dat die niet door, maar in weerwil van den tegenwoordigen staat van zaken verkregen zijn.

Niet minder afdoende is de gedachtenwisseling over de niet-aanbieding der O. J. Comptabiliteitswet. Allereerst wordt daarop de aandacht gevestigd in het verslag over het *geheel* van het budget: Eenparig werd daarin de wensch aangedrongen, dat deze arbeid ten spoedigste mogt worden ondernomen. Dringend waren de redenen, welke voor de meeste bespoediging pleiten, vooral ten aanzien van de regeling van de koloniale comptabiliteit.

Wat toch is het geval? Tot vóór weinig tijd was er geen onderwerp, waarover allen, die over ons finantiewezen nadachten, het meer eens waren, dan dat de finantiele toekomst niet op goede grondslagen gevestigd kan worden geacht, zoolang de afhankelijkheid van de koloniale geldmiddelen zoo groot is. Zonder de hulp der kolonien — men wees er vaak met den meesten nadruk op — is Nederland niet in staat, de gewone uitgaven, op zijne begrooting uitgetrokken, te bestreiden.

Van daar het streven om die onafhankelijkheid te verminderen; om de vermeerdering van gewone staats-inkomsten en de vermindering van rentebetaling voor een deel althans te doen strekken tot vermindering van de koloniale bijdragen.

Dat stelsel is nu voor goed verlaten. De minister van financien zelf wijst op bladz. 5 zijner redevoering, bij herhaling op de *onmisbaarheid* der koloniale bijdragen, zal ons financiewezen in goeden staat blijven en zal de schatkist in staat zijn in de aanzienlijke uitgaven te voorzien, die ten haren laste komen, als 110 millioen voor de spoorwegen en 40 à 50 millioen voor de emancipatie der slaven, de verbetering van de waterwegen der twee groote koopsteden, de kanalisatie van Groningen, met de vroeger reeds verlangde uitgaven voor de defensie des rijks.

Op veelerlei gronden, veelal aan den spoorwegbouw ontleend, betoogde men dat, zullen de bestaande ontwerpen worden uitgevoerd, de schatkist voortdurend gedurende eene reeks van jaren op veel grooter bijdragen uit de kolonien zal moeten rekenen dan tot dus verre het geval was.

En bij het hoofdstuk *kolonien* wordt daaraan nog dit toegevoegd: dat in *alle* afdeelingen *met den meesten ernst is aangedrongen* op de aanbieding van een wetsontwerp op het beheer en de beantwoording der koloniale geldmiddelen.

Aan het voorschrift der grondwet is *niet* voldaan door het *indienen* van ontwerpen, die onafgedaan zijn gebleven. De indruk door het laatste voorstel bij de meerderheid gemaakt was gunstig; er waren leemten en gebreken in ontdekt, maar middelen tot aanvulling werden bij het verslag aangewezen. De grondslag tot gemeen overleg was opgegeven; men had met welgevallen in de voordragt bespeurd eene aanmerkelijke toenadering tot de zienswijze der kamer.

De bezwaren, nu laatstelijk door den minister vooruitgezet, schenen *toen* niet overwegend; het verband met de regeling der comptabiliteit in het moederland behoefde van de behandeling niet terug te houden. Men zou reeds een belangrijken stap vooruit doen, door het beheer der koloniale geldmiddelen zooveel mogelijk in overeenstemming te brengen met de nog geldende regels van financiele verantwoordelijkheid in Nederland. Maar wat belet bovendien, na al den arbeid tot voorbereiding gedurende de laatste jaren, den minister van finantien om art. 122 der grondwet niet langer eene doode letter te doen zijn?

Zoo iets de dringende noodzakelijkheid aan een nader onderzoek dan dat bij het koninklijk besluit van 29 September 1841 bepaald nog staven moest, men oordeelde een afdoend bewijs aan het jongst procesverbaal der staats-commissie te kunnen ontleenen onbeduidende aanmerkingen op nietige details der remise-rekening treft men in rijke verscheidenheid aan: de voorname punten en hoofdbeginselen van *beheer* en *verantwoording* werden met geen woord vermeld.

Men wilde deswege aan de leden der Commissie geen verwijt rigten; haar lastbrief zelf sluit een *degelijk indringen* tot den grond der ontvangsten en uitgaven uit. Misschien was vóór bijna 20 jaren, onder de werking van andere grondwettelijke bepaling de vorming van zulk eene commissie een bewijs van toenadering tot sommige billijke wenschen der volksvertegenwoordiging, maar de poging was reeds bij den aanvang niet voldoende aan het uitgedrukt verlangen van zeer velen. Hoe zou dan *heden* dergelijk gebrekkig onderzoek kunnen bevredigen nu het toezigt der staten-generaal op het beheer en de verantwoording der koloniale geldmiddelen in de grondwet geworteld is?

De verdere inhoud van het stuk treedt nu in een aantal belangrijke bijzonderheden de kolonien betreffende. Voor het doel en de afbakening van dit overzigt, mag hier in geene verdere ontwikkeling worden getreden. De dagbladen deelen die stukken in extenso mede; ik som alleen de de hoofdpunten op zoomede die welke ter sprake gekomen zijn bij het onderzoek nopens het koloniaal batig slot. De onderwerpen in deze rapporten behandeld betreffen:

a. in dat nopens het koloniaal batig slot: het klimmend bedrag van hetgeen in Indie als administratief kapitaal wordt teruggehouden; — aandrang op nieuw, ook uit dien hoofde tot anbieding der O. I. comptabiliteitswet; — de assurantien tegen zee-en brandgevaar van de gouvernements producten; — de uitzendingen van koloniale behoeften; — de wisseltrekking en de daarmede in verband gerezen klagten; aandrang tot openbaarmaking van de rapporten nopens het onderzoek, dat wegens de suikercultuur heeft plaats gehad.

b. In het belangrijk rapport over het budget van het Departement van kolonien. Sterke aandrang wederom tot aanbieding der wet op het beheer en de verantwoording der koloniale geldmiddelen (zie boven;) — de behoefte aan regeling der Indische pensioenen bij de wet); — de zamenstelling van het leger in Indie in verband tot de plaats gehad hebbende gebeurtenissen (hierboven ingelascht;) — behandeling van enkele takken van het cultuurstelsel, als b. v. de indigo-cultuur, de vrije arbeid te Rembang en het gebeurde te Cheribon; — de gouvernementspligt tot bescherming der inlandsche bevolking tegen willekeur in verband tot het stelsel ten aanzien der inlandsche hoofden gevolgd; — de herziening van het drukpersreglement, ook door den heer Rochussen eenmaal beloofd, maar niet gegeven; — de herziening der strafwetgeving in Indië; — de trage ten uitvoerlegging van het regeringsreglement; — de bezwaren tegen het *radicaal*-stelsel en de opleiding te Delft; — de tariefsherziening in Indie; — de openstelling der havens; — de uitgifte van woeste gronden; — de bedevaartgangers naar Mekka; — de heerendiensten bij de vestingwerken; — de uitgifte van muntpapier; — de stand der rekening met Japan; — eindelijk de onvolledigheid van het budget zelf als behelzende niet alle uitgaven, welke ten behoeve der koloniale dienst in Europa worden gedaan.

Ziedaar het groote aantal gewigtige punten met het stelsel en het beheer der kolonien in onmiddelijk verband staande waartoe het onderzoek van beide wetsontwerpen aanleiding heeft gegeven, die nu, na de aanstaande schriftelijke beantwoording der regering, voor een deel grondslag en grondstof der openbare beraadslaging over de begrootingswetten zullen uitmaken, en waaruit men nu reeds het gewigt der aanstaande koloniale debatten veilig mag afleiden. Waarschijnlijk zal het wel half December worden eer daartoe wordt overgegaan.

Immers ten gevolge van een vroeger besluit der tweede kamer zijn thans dadelijk bij de hervatting der werkzaamheden, de discussien over de nieuwe regterlijke organisatie, den 7 dezer bereids aangevangen in vollen gang.

Wat het lot van dit ontwerp betreft, dat in den aanvang vrij goed was opgenomen, de discussien voor zoo ver zij tot heden 9 dezer gevorderd zijn, geven nog geen bepaalden maatstaf.

Vier of vijf sprekers hebben de voordragt bestreden, een gelijk getal haar verdedigd.

Heden, 9 dezer, heeft de Minister van Justitie, de heer Godefroi, in eene rede, die ruim $3^1/_2$ uur duurde schier geheel voor de vuist uitgesproken, de hoofdbeginselen van het ontwerp verdedigd, op overtuigende, op krachtige wijze. Morgen zullen de discussien worden voortgezet, die, nog zeer lang kunnen duren, tenzij men, met verbreking der volgorde van de artikelen, allereerst die artikelen in beraadslaging en stemming brengt, welke de hoofdbeginselen bevatten. Mogt het ontwerp tot stand komen, het zou eene weldaad voor de natie zijn en tevens den tienjarigen strijd over de nieuwe regterlijke inrigting beeindigen.

Gisteren heeft de heer *Dirks*, die met 10 stemmen meerderheid alsnu te Leeuwarden op nieuw gekozen is, zitting genomen. Ook is gisteren een wetsontwerp van regeringswege aangeboden waarbij een uniform port van 5 cents wordt ingevoerd voor alle brieven, die enkel zijn, d. i. die 15 wigtjes of minder wegen; van 15 tot 50 wigtjes 2 malen het port en zoo vervolgens.

Ten slotte nog een treurig berigt. De W. I. mail na reeds vroeger eerst de ongesteldheid, daarna de beterschap althans het vooruitzigt daarop van 's konings commissaris Mr. L. Metman te hebben aangebragt, meldt thans dat op nieuw instorting heeft plaats gehad zóó, dat bij het vertrek der mail op 5 Oktober *het erg te* te vreezen was.

Met angstige spanning wordt het nadere berigt te gemoet gezien omtrent een man, die hier en in gansch Nederland de algemeene achting ondervond, zoowel van wege zijne uitnemende bekwaamheid als regtschapen karakter.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.	*Vlag.*	*Naam van het Schip.*	*den Gezagvoerder.*	*Grootte van 't schip in Lasten.*	*van waar gekomen.*	*wanneer gezeild.*	*welke plaats aangedaan.*	*werwaarts bestemd.*	*Agenten.*
Dec: 27	Ned. Ind.	Pollux.	H. P. Cruijs.		Tjilatjap.			Soerabaija.	van Eck & Co.
„ —	„ „	Hawiel Haer.	Sech Sehan b. Said Baoezeer.		Grissee.			Soerabaija.	
„ 28	„ „	Java.	J. Worthington.		Toeban.			Soerabaija.	Schimmelpenninck & Co.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar.*
Dec. 27	Nederlandsche	Antoinette.	J. Heiligers.	Grissee.
„ 28	Nederl Ind.	Stoomschip Prins van Oranje.	J. Prins.	Batavia via Samarang.
„ —	„ „	„ Palembang.	H. Kramer.	„ „ „

In lading en in reparatie liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Bestemming.*	*Agenten.*
Nederlandsche	Delftshaven.	Schaap.	In reparatie.	B. Kopersmit & Co.
„	J. C. Schotel.	van Beest Holle.	Nederland.	„ „ „ „
„	Baltimore.	Brakke.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	Helmers.	A. Messen.	Te Koop.	E. Ten Brinck & Co.
„	Jan van Brakel.	D. de Roever.	Amsterdam.	„ „ „ „ „
„	Watergeus.	H. B. Giezen.	Onbepaald.	„ „ „ „ „
„	Kaap Hoorn.	L. J. Dik.	„	„ „ „ „ „
„	Broedertrouw.	Rotgans.	Nederland.	„ „ „ „ „
„	Prins Fred. der Nederl.	C. C. de Witt.	Onbepaald	Schimmelpenninck & Co.
Engelsche	Annie Archibald.	John Turney.	Onbepaald.	J. F. van Leeuwen & Co.
Nederlandsche	Eersteling.	Mann.	Nederland.	„ „ „ „ „ „
„	Noord Braband.	Bok.	„	„ „ „ „ „ „
Amerikaansche	Wildgazelle.	Crowelen.	Onbepaald.	Fraser Eaton & Co.
Nederlandsche	Cornelia Henriette.	de Veer.	In lossing.	„ „ „ „
Hamburgsche	Joachim Christia.	Holm.	Kanaal om Orders.	„ „ „ „
Nederlandsche	Edouard Marie.	Remmerts.	Nederland.	„ „ „ „
„	Cappela.	Lange.	In Lossing.	Mathieu Ebbs Ruys & Co.
Nederlandsche	Odilia Margaretha.	Martius van Geffen.	Nederland.	„ „ „ „ „
„	Anna Lena.	C. Zaal.	„	„ „ „ „ „
Zweedsche	Amalia Maria.	Soendsen.	Falmouth.	„ „ „ „ „
„	Maria Catharina.	H. C. de Bos.	Nederland.	P. Kervel & Co.
„	Ortelius.	F. H. Groote.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	Het Goede Vertrouwen.	D. J.Kraan.	„	„ „ „ „
„	Antoinette Seraphine.	A. Victor.	„	„ „ „ „
„	Cornelia.	J. H. With.	„	„ „ „ „
Engelsche	Crouch Brothers.	G. Crouch.	Nederland.	Hill Broekman & Co.
„	Leven.	Rob.	Onbepaald.	„ „ „ „
Zweedsche	Marij.	Silver Sparre.	Nederland.	„ „ „ „
Nederlandsche	California.	H. de Wijn.	„	„ „ „ „
Engelsche	Schotch Lassie.	Kennedy.	„	„ „ „ „

Aan- en Uitvoer te Soerabaya op den 24sten December 1860.

AANVOER.

Van Samarang per het Nederlandsche schip *Constance*, gezagvoerder M. Kimmeren.

57 coll. provisien, Order.

Van Emoy per het Nederl. Ind. schip *Wilhelmina Helena*, gezagv. H. A. Tholen.

25/m. vloersteenen, 560 kisten thee, 3217 coll. diverse koopmanschappen Order.

Van Balie per de Nederl. Ind. schoener *Hing' Thaij*, gezagv. Bakker.

25 coijangs rijst, 350 sp. matten, 1000 zilver, Ten Bin Jang.

Van Grissee per *Padewakan*, gezagv. Oka Tiedja.

2000 zilver, 9 stuks linnen, $5^1/_2$ picols ijzer, 50 katjes koperwerk, 165 stuks slendangs, Order.

Van Nederland via Batavia per het Nederl. schip *Baltimore*, gezagv. G. H. Brakke.

11.000 stuks steenen, 219 coll. diverse, N. H. M.; 5 kisten manilla, en 1 kist toeban sigaren, Order; 25/m goeniezakken, 8 picols garen, 28 kisten manilla sigaren, 2 kisten vuurwerk, B. Kopersmit & Co.

Van Samarang per het Bremer schip *Capella*, gezagv. C. Lange.

2 kisten chin. gedroogde visch, 106 krandjangs voetsoekers, 4 kisten oesters, 114 stuks bamboes-werk, 8 stellen houtwerk, 19 kistjes gouddraad, 4 kisten confituren, 175 pakjes offerpapier, 35 tonnen stalen pannen, 19 kisten lengkeng, 5 kisten papieren bloemen, 1 kist gientjoe, 35 krandjangs tabak, 62 kisten en potten chin. medicijnen, 28 krandja. gezouten groentens, 6 kisten chin. offerpitjes, 62 kisten thee, 1 kist verguldsel, 4 kisten meel, 1 krandjang roode rijst, 64 krandjangs gedroogde vijgen, 1 krandjang minzenooven, 151 pakken ledige zakken, 24 kisten misos, 15 krandjangs medicijnen, 8 kisten chin. speelgoed, 1 pak was, 4000 pakken kommen en borden, 68 krandjangs aardewerk, 5 potten asch, 20,200 stuks vloersteenen, 3 kisten schoenen, 2 kisten manilla sigaren, 21 kisten en pakken diverse chin. goederen en kleinigheden, Tjoe Ping Tjie.

Van Samarang per het Ned. schip *Brouwershaven*, gezagv. P. Jansen.

2101 bossen rotting, 773 kanassers suiker, 14 kisten indigo, 6 kisten naturalien, 1 bamboekoker, 21 kisten indigo, 2429 balen koffij, 109 kisten indigo, Order,

Marktprijzen.

Suiker ƒ 16 @ ƒ $16^1/_4$.—
Koffij ƒ $34^1/_2$.—
Rijst (carga) ƒ 135 @ ƒ 145.—
Id. (witte) ƒ 165 @ ƒ 170.—
Arak ƒ 46 @ ƒ 50.—
Rotting ƒ 8.— @ ƒ 10.—
Wisselkoers ƒ 102 @ ƒ 103

PROTESTANTSCHE EEREDIENST

Zondag 30 December 1860.
's Morgens te half negen ure.
Ds. MOUNIER.
Bevestiging van één ouderling en van Diakenen.

Maandag 31 December 1860.
Oude-jaars-Avond.
's Avonds te half zeven ure.
Ds. VAN STEEDEN.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST

Zondag den 30sten December 1860.
Eerste H. Dienst te 7 ure.
De Hoogmis te $8^1/_2$ ure.
Het Lof 's avonds te $6^1/_2$ ure.

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onderteekening is voorzien, stelt de Redactie zich verantwoordelijk zoolang door haar geen ander schrijver wordt opgegeven.

GEDRUKT BIJ LE ROY & CO TE SOERABAYA.